

KESZTHELY ÉS KÖRNYÉKÉNEK DEMOGRÁFIAI ELEMZÉSE

1990–2011 KÖZÖTT STATISZTIKAI ADATOK ALAPJÁN

Bajmócy Péter – Vidéki Renáta

Absztrakt: Tanulmányunkban Keszthely és környékének demográfiai elemzését választottuk, elsősorban a szuburbanizációs és a dezurbanizációs folyamatok tükrében. Vizsgáltuk, hogy 1990 és 2011 között milyen demográfiai változások történtek, milyen mértékű volt a Keszthelyt körülvevő településekre való beköltözés. Elmondható, hogy a vizsgált időszakban számottevően csökkenő tendenciát mutat Keszthely népességszáma, míg egyes környező települések népessége szignifikánsan növekedett. E folyamatok jól illeszkednek a hazai szuburbanizációs trendekbe, ám mértékük a hasonló méretű városok környékén megfigyelthez képest sokkal jelentősebb.

Abstract: In this paper we deal with the demographic processes of the region of Keszthely, Zala county, especially in the context of suburbanization and dezurbanization. We had been concentrate to the demographic processes around Keszthely between 1990 and 2011 and the in-migration to the villages around Keszthely. The population of Keszthely decreased significantly in this period, while the population of the nearby villages increased. This phenomena is very similar to the main suburban trends in Hungary, but the quantity is much larger than it is usual around a small-medium sized town.

Kulcsszavak: szuburbanizáció, dezurbanizáció, Keszthely környéki betelepülések

Keywords: suburbanization, dezurbanization, around Keszthely in-migration

1. Bevezetés

Az 1990-es évek második felétől erősödtek fel Magyarországon a szuburbanizációs és dezurbanizációs folyamatok, amelyek jelentős változásokat hoztak számos település életében. A szuburbanizáció során a városkörnyéki területek népessége nőtt, a dezurbanizáció során pedig egyes vidéki területek váltak kedvelt migrációs célterületté, így például az idegenforgalmi szerepkörrel rendelkező települések is.

Azért érdemes vizsgálni ezt a területet, mert már korábbi kutatásokból is kiderült, hogy a Keszthely környéki egyes települések népességszáma 1990–2011 között jelentősen növekedett. Ez azért számít különlegesnek, mert több nagyobb lélekszámú város, megyeszékhely (Békéscsaba, Eger, Kaposvár, Nagykanizsa, Szolnok, Szombathely, Tatabánya) körül jóval csekélyebb növekedés volt megfigyelhető. A Keszthelyhez hasonló méretű városok esetében a városkörnyéki dinamikus települések népességnövekménye (már ha vannak ilyenek) csak ötödede a Keszthely környékén megfigyeltnek.

Munkánk első felében általánosságban kerül bemutatásra a szuburbanizáció és dezurbanizáció. Majd Keszthely és környékének demográfiai bemutatását végezzük el statisztikai adatok segítségével.

2. Szuburbanizáció és dezurbanizáció definiálása

„A szakirodalomban használt szuburbia megnevezés a magyar külvárosnak, elővárosnak megfelelő latin „suburbium” szóból származik. „Sub” itt azt jelenti: alatt, közelében, „urbs” annyit tesz: város” (Tímár, 1999: 8).

A szuburbanizáció egyszerre koncentrációs és dekoncentrációs folyamat. Koncentráció abban az értelemben, hogy a népesség továbbra is a nagyvárosi zónákban összpontosul a vidék rovására. Dekoncentrációnak mondható, abban az értelemben, hogy a népesség egy része, a termelő és nem termelő tevékenységek a várost övező térségekben koncentrálódnak, a központi város helyett. A tőke, és a beruházások egy része is ezekre a városkörnyéki településekre koncentrálódnak (Tímár, 1999).

1990 és 2001 között mondhatók legdinamikusabbnak Magyarországon a szuburbán folyamatok. A központi város népességaránya fogyott, a városok szuburbán zónáinak népessége kezdett el nőni. Először Budapest és a vidéki nagyvárosok esetében volt megfigyelhető ez a folyamat, majd a közép-és nagyvárosoknál is. A vidéki szuburbán terek népességaránya is növekedett. A 2004–2006 közötti időszakban a szuburbanizációs folyamatok lelassultak a legtöbb nagyváros körül, Budapest környékén még tartott ez a folyamat, majd 2010-re minimálisra csökkent. Jelentősen összezsugorodtak a szuburbán zónák, ezen kívül egyes városok esetében el is tűntek: Békéscsaba, Szekszárd, Salgótarján, Szolnok esetében. Jelentőssé vált a Budapest környéki zóna összezsugorodása (Bajmócy és Györki, 2012).

Dezurbánnak azon települések tekinthetők, melyek a városi agglomeráción kívül helyezkednek el, és népességük növekedése elsősorban a nagyvárosokból érkező pozitív vándorlási egyenlegnek köszönhető. A folyamat során a népesség valóságos, abszolút dekoncentrációja zajlik, mely a távközlési, telekommunikációs technológiák és a közlekedést felgyorsító, megkönnyítő fejlesztéseknek valamint az emberek megváltozott értékrendjének köszönhetően egy kiegyenlítettebb településrendszert hoz létre (Bajmócy et al., 2011).

3. Keszthely és a környező települések bemutatása

Kutatásunk alapját a Keszthelyi járás egyes települései képezik, azok a települések a járáson belül, amelyek Keszthelyhez közel helyezkednek el, fejlettebbek, általában idegenforgalmilag is kedveltek és jelentősebb népességgyarapodással rendelkeznek. Ezen települések: Keszthely mellett Hévíz, Alsópáhok, Felsőpáhok, Balatonyörök, Cserszegtomaj, Felsőpáhok, Gyenesdiás, Vonyarcvashegy, Nemesbük, Rezi és Sármellék.

Keszthely Zala megyében, a Balaton nyugati csücskében elhelyezkedő különleges szerepkörű vidéki kisváros. Festetics család által válhatott híressé. Óriási uradalommal rendelkezett a Festetics család, Keszthely mezővároson és polgárvároson kívül a 18. században a környező szőlőhegyek is az uradalomhoz tartoztak. Ilyen szőlőhegy volt Cserszeg, Tomaj, Diás, Gyenes, Vashegy, Vonyarc,

Rezi. Később ezek önálló településekké váltak (Kurucz et al., 1996). Területe 75,98 km², teljes népessége 20 215 fő (2014. január 1.). Kedvező természeti adottságokkal rendelkezik (Balaton, Keszthelyi-hegység).

Hévíz a második legnagyobb népességszámmal (4 685 fő, 2014. január 1.) rendelkező település Keszthely után az általunk vizsgált települések között. Keszthelytől 7 km-re helyezkedik el. Vonzerejét elsősorban a gyógyító jelenlétének köszönheti, gyógyfürdő várossá vált. Ez a meleg vizű tó egyedülálló a világon, a vulkáni utóműködésnek köszönhetően több mint 20 000 éve tör fel a kénes kigőzölgésű víz. Mozgásszervi betegek gyógyvizévé vált, különlegessége a gyógyiszap-terápia. Nagyon sok eltérő típusú apartman, panzió, hotel, villa és kemping közül válogathatnak a turisták. Ezek mellett megtalálhatóak három- és négycsillagos szállodák is. Számos vendéglátóhellyel, étteremmel rendelkezik a település, különleges zalai gasztronómiai élményekkel várják a turistákat (Bagyinszki, 2003). Megfelelő lakókörnyezetet is tud nyújtani az odateleplőknek, sok új, komfortos ingatlanal rendelkezik. Minden korosztály megtalálhatja a számára fontos szükségleteket, szolgáltatásokat. A nyugdíjba vonuláshoz köthető költözések is számottevők Hévíz környékén, 27% (Bajmócy et al., 2011), feltehetően a gyógyvíznek köszönhetően. Főként azért a tehetősebbek számára lehet kedvező, mert az ingatlanok és a különböző szolgáltatások igencsak drágák.

Nagy vonzerővel bíró települések még Gyenesdiás és Cserszegtomaj. Keszthely környékén ezen két település, amelyeknek a legdinamikusabban nő a népessége és a leginkább törekednek arra, hogy minél fejlettebbé válhassanak.

Cserszegtomaj Magyarország egyik legnagyobb kiterjedésű faluja. Népessége a népszámlálás alapján 2001-ben 1 909 fő volt, 2011-re már 2 824 főre emelkedett. Már ősidők óta lakják a területet, nyugati oldalon volt a Tomaj falurész, keleti oldalon alakult ki Cserszeg, hegyközségek voltak, amelyek hosszú ideig Keszthelyhez tartoztak, annak szőlőhegyei voltak. A Keszthelyről kivándorló lakosoknak köszönhetik meglétüket, állandó lakossal a 18. század második felétől rendelkeznek. Majd 1846-ban egyesült a két falurész (Molnár és Gál (szerk.), 2007). Kezdetben fő vonzerejét Keszthely és Hévíz közelsége és a kedvező természeti adottságok mellett, a szőlőtermesztésre épülő borgazdaságának köszönhette. Népességgyarapodását figyelembe véve nem csak a turisták számára kedvelt hely, hanem migrációs célterületté is vált főként a fiatalok és a családosok számára, de minden korosztály számára ideális lakókörnyezetet nyújt.

Gyenesdiás tulajdonképpen Keszthellyel egybeolvad területileg, de közigazgatásilag teljesen különálló település 1846 óta, ugyanúgy, mint Cserszegtomaj, korábban Gyenesdiás is két falurészből állt Gyenesből és Diásból, ezek a területek is a Keszthelyt körülvevő szőlőhegyek egy részét alkották (Molnár és Gál (szerk.), 2007). A népességgyarapodás, idetelepülés okai itt is főként azok lehetnek, mint Cserszegtomaj esetében.

4. Keszthely és környéke a demográfia tükrében

A térség demográfiája összességében nem mondható kedvezőnek. Erre a területre is általánosságban jellemző a természetes fogyás és az elöregedés, mint ahogy országunk legtöbb területén is ezek a folyamatok figyelhetőek meg. Az okok a következők lehetnek: a születéskor várható élettartam magas, a születések száma alacsony, az idős korosztály részaránya nő, elöregszik a társadalom. Ugyanakkor jelentős migrációs folyamatok is meghatározóak. Az általunk vizsgált települések kedvezőbb helyzetben vannak a kistérségen belül, különösen Vonyarcvashegy, Gyenesdiás, Cserszegtomaj, Hévíz és Balatongyörök. A természetes szaporodás ugyan itt sem túl kedvező, de a pozitív migrációs folyamatok ezt ellensúlyozni tudják.

1. táblázat: Népeségváltozás 1960–2011 között Keszthely környékén (fő)

Település	Jogállás	Terüle	1960	1970	1980	1990	2001	2011
Keszthely	város	7 598	15 12	17 90	21 73	22 23	22 38	20 61
Alsópáhok	község	1 802	1 325	1 196	1 258	1 172	1 313	1 376
Balatongyörök	község	3 759	852	758	655	695	796	1 022
Cserszegtomaj	község	1 260	1 481	1 321	1 319	1 472	1 909	2 824
Felsőpáhok	község	727	753	663	652	588	565	640
Gyenesdiás	nagyközsé	1 850	1 517	1 459	1 608	2 062	2 711	3 411
Hévíz	város	831	3 066	2 736	5 516	4 262	4 310	4 715
Nemesbük	község	998	945	792	647	571	591	701
Rezi	község	2 978	1 429	1 215	1 091	1 017	1 102	1 141
Sármellék	község	3 537	2 811	2 100	1 946	1 759	1 829	1 847
Vonyarcvashegy	nagyközsé	1 428	1 015	1 034	1 253	1 667	1 821	2 121

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

Az 1. táblázatból láthatjuk, hogyan alakult az egyes települések népessége 1960-tól 2011-ig. 1960-as évek népességszámához képest 1970-re Keszthely és Vonyarcvashegy kivételével az összes általunk vizsgált településnek csökkent a népességszáma. Keszthely esetében 2 777 fővel nőtt a népesség, Vonyarcvashegy csak 19 fővel gyarapodott. A többi település esetében népességcsökkenés volt a megfigyelhető, egyes települések csak kis számban veszítettek népességükből, valamelyikük pedig néhány 100 főt is veszítettek. Például Héviznek 330 fővel csökkent a népességszáma, ennél még jóval nagyobb különbség figyelhető meg Sármellék esetében 2 811 főről 2 100 főre csökkent a népességszám 1960 és 1970 között.

Majd az 1980-as évektől az urbanizáció üteme lelassult, és 1980 második felétől a szuburbanizáció vált jelentőssé (Bajmócy, 1999). A turizmus is egyre inkább előretört, felértékelődtek azon területek, amelyek jelentős természeti vagy egyéb kedvező adottságokkal rendelkeznek. Ezeket megfelelően kihasználva a

turisták számára egyes települések felértékelődtek és vonzóvá váltak. Hévíz esetében jól látható a turizmus általi pozitív migrációs nyereség, hiszen a gyógyvíz adta lehetőségeket kihasználva rengeteg embert kezdett vonzani. A gyógy- és wellness turizmus 1980-tól kiemelt szerepet töltött be. Valószínűleg ennek köszönhető, hogy Hévíz népessége 1980-ra több mint duplájára, 5 516 főre gyarapodott. Jól látható az *1. táblázatból*, hogy 1980-tól azon települések népességszáma kezdett nagyobb ütemben növekedni, amelyek közvetlen a Balaton-partján helyezkednek el. Kiemelten Gyenesdiás és Vonyarcvashegy esetében láthatunk jelentős növekedést, kivételt képez Cserszegtomaj, amely nem közvetlenül a Balaton partján fekszik mégis 1980-tól jelentősen elkezdett növekedni lakosainak száma. Feltehetően fő vonzerejüket Gyenesdiás és Vonyarcvashegy a vízpart közelségének köszönhette. Cserszegtomaj pedig kedvelté válhatott Keszthelyhez való közelsége révén, melyet a szőlőtermesztés és a borgazdaság egészített ki. A kisebb települések népességszáma 1980 és 1990 között csökkenést mutatott. Majd 1990-től a szuburbanizáció kezdetével és ezt követő dezurbanizáció megjelenésével, egyre inkább felértékelődtek a városkörnyéki területek és a kedvező adottságokkal rendelkező vidékies jellegű települések. Jól látható, hogy Keszthely népességnövekedése tulajdonképpen 1990-ig volt jelentősebb, majd inkább stagnálás figyelhető meg, 2011-re pedig fogyni kezdett a népesség, ennek részben egyik potenciális oka lehet a természetes fogyás, másik lehetséges ok lehet az elvándorlás és kiköltözés a környező településekre. 2001-re minden környező kisebb település népességszáma növekedést mutatott kivéve Felsőpáhok, de 2011-re már Felsőpáhok lélekszáma is növekedett, ugrásszerű növekedés Cserszegtomaj esetében tapasztalható 1 909 főről 2 824 főre.

A lakosságszám növekedését főként kisebb gyermekes, fiatal odateleplülő lakosainak köszönheti, akik nyugodt, barátságos, sok zöldterülettel rendelkező, a nagyobb város zajától távol kívánnak élni. Továbbra is – a 2011-es adatok szerint – megfigyelhető Gyenesdiás, Vonyarcvashegy népességnövekedése, továbbá Hévíz lakosságszáma is újra növekedésnek indult. A belföldi migrációs folyamatok mellett megjelennek a külföldi betelepülők is, ez a környék igen kedvelt hely számukra, kiemelten Hévíz térsége. Hévízen Bajmócy és társai 2011-es kérdőíves felmérése alapján a megkérdezett, frissen beköltöző személyek korábbi lakóhelye 19,2%-ban külföld volt (Bajmócy et al., 2011).

Jól szemlélteti az *2. táblázat*, hogy 1980 és 2011 között negatív tendenciát figyelhetünk meg a természetes szaporodás esetében. Az élveszületések száma egyre kevesebb, a halálozások száma pedig a legtöbb esetben meghaladja az élveszületések számát. Tulajdonképpen természetes fogyásról beszélhetünk ezen települések esetében, de igen nagy differencia mutatkozik, hiszen egyes településeknél egyre negatívabb értékek figyelhetőek meg, más településeknél pedig mérséklődni látszik ez a nagyon negatív tendencia.

2. táblázat: Népeségváltozás tényezői 1980–2011 között Keszthely környékén (fő)

Település	1980–1989		1990–2001		2001–2011		Lakónépeség 2011		
	Természetes szaporodás, ill. fogyás (-)	Vándorlási különbözet	Lakónépeség 1990	Természetes szaporodás, ill. fogyás (-)	Vándorlási különbözet	Lakónépeség 2001	Természetes szaporodás, ill. fogyás (-)	Vándorlási különbözet	
Hévíz	-53	-1 201	4 262	-161	209	4 310	-320	725	4 715
Keszthely	254	244	22 234	-596	750	22 388	-910	-859	20 619
Alsópáhok	-111	25	1 172	-20	161	1 313	-81	144	1 376
Balatongyörök	-81	121	695	-71	172	796	-43	269	1 022
Cserszegtomaj	-26	179	1 472	-16	453	1 909	-14	929	2 824
Felsőpáhok	-32	-32	588	-48	25	565	-35	110	640
Gyenesdiás	-58	512	2 062	-48	697	2 711	-46	746	3 411
Nemesbük	-82	6	571	-72	92	591	-40	150	701
Rezi	-51	-23	1 017	-53	138	1 102	-68	107	1 141
Sármellék	370	-557	1 759	-116	186	1 829	-151	169	1 847
Vonyarcvashegy	22	392	1 667	-57	211	1 821	-45	345	2 121

Forrás: KSH (2011) alapján saját szerkesztés

A legdrasztikusabb természetes fogyás Keszthely esetében figyelhető meg, 1980-ban pozitív természetes szaporodási értékeket láthatunk (254), majd egyre fokozódó csökkenés figyelhető meg, 1990-re -596, majd 2011-re már -910-re csökken ez az érték, 1990-től tehát természetes fogyásról beszélhetünk. Ennek lehet az az oka, hogy 1980-ban még az a korosztály, akik tervezték a gyerekvállalást, főként városokban telepedtek le, majd 1990-től a szuburbanizáció során felértékelődtek a várost övező települések országos szinten, sokan kiköltöztek.

Keszthely esetében is nagy valószínűséggel megfigyelhető ez a folyamat, a mobilisabb emberek, és azok egy része, akik nyugodt, békés, családi környezetet vágytak, kiköltöztek a környező településekre és ott alapítottak családot. Mindez egyezik az országos demográfiai és szuburbanizációs trendekkel. A Keszthely környezetében levő fejlettebb, kedvező adottságokkal rendelkező települések természetes szaporodási értéke javuló tendenciát mutat 2001–2011 között kiemelten Cserszegtomaj, amely a legkedvezőbb mutatókkal rendelkezik (-14).

A természetes szaporodás mellett a vándorlási különbözet is nagy eltéréseket mutat az egyes települések vonatkozásában, ebben az esetben is látható, hogy Keszthely dominanciája mennyit csökkent 1980 és 2011 között. 1980-ban és 1990-

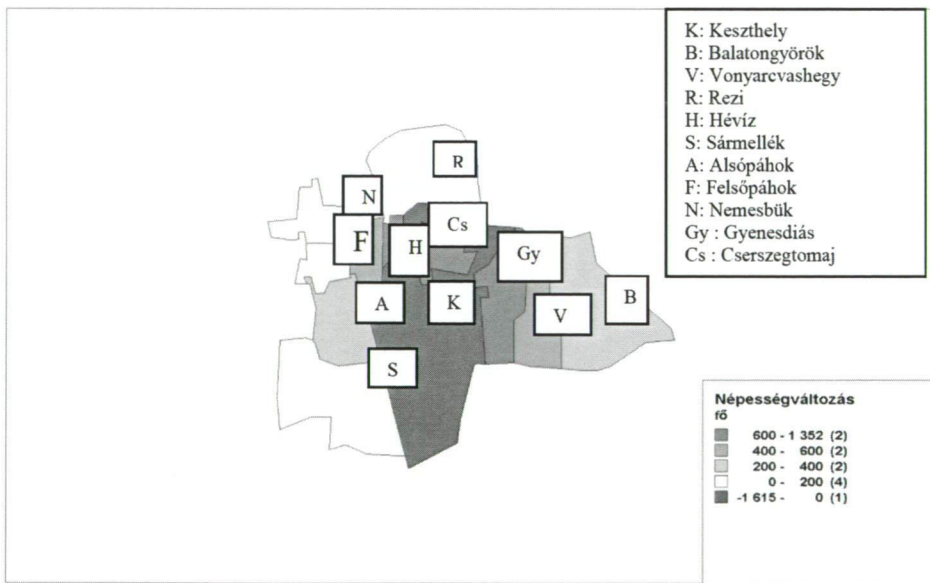
ben még pozitív a vándorlási különbözet, majd 2011-re már negatív értéket láthatunk. A többi település esetében pedig egyértelműen javulás fedezhető fel, 2011-re az összes többi településnek pozitív a vándorlási különbözete. Hévíz migrációs trendjei eltérnek a többi településétől, hiszen 1980-ban a vándorlási különbözet: -1 201, majd 1990-ben már 209, 2011-ben pedig 725 fő. Ez alapján látható, hogy az odavándorlások száma jóval meghaladja az elvándorlások számát.

A fő vonzerő, ahogy már korábban is említettem a gyógyvíz és az erre épülő folyamatosan bővülő szolgáltatások megléte, van jelentős számú, jó állapotú ingatlan, ezen kívül jelentős előny a sok zöld terület: véderdő és parkok, amelyek egy egészséges, élhető környezetet biztosítanak. A legjobb helyen szerepel Csereszegtomaj, hiszen a vándorlási különbözete 2001–2011 között 929, továbbá Gyenesdiás és Vonyarcvashegy vándorlási különbözete is igen kedvező.

A 2. táblázatban szereplő adatokat felhasználva a MapInfo program segítségével készítettük el a népességváltozás, a természetes szaporodás és a vándorlási különbözeti térképeket, melyeket az 1-5. ábrák szemléltetnek. Az 1. ábrán figyelhetjük meg, hogyan változott a szuburbanizáció kezdetétől a települések népessége. A vizsgált 11 település népességváltozását különböző színek jelölik.

A lakónépességéből egyértelműen Keszthely veszített a környező területek javára, míg Keszthelynek fogyott a népessége 1 615 fővel, addig Csereszegtomajnak 1 352 fővel és Gyenesdiásnak pedig 1 349 fővel nőtt a lakosság száma.

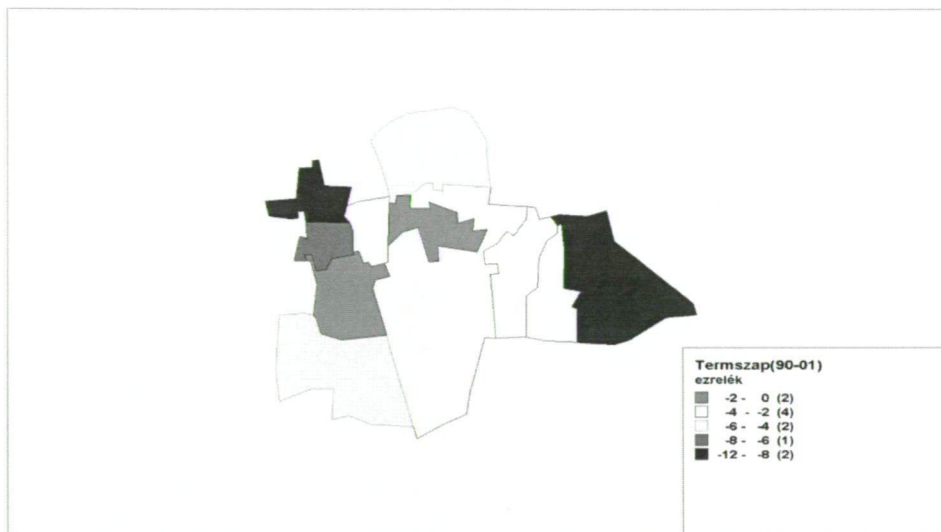
1. ábra: Népességváltozás a 11 településen 1990–2011 között (fő)



Forrás: KSH népszámlálás adatai alapján, saját számítás és saját szerkesztés

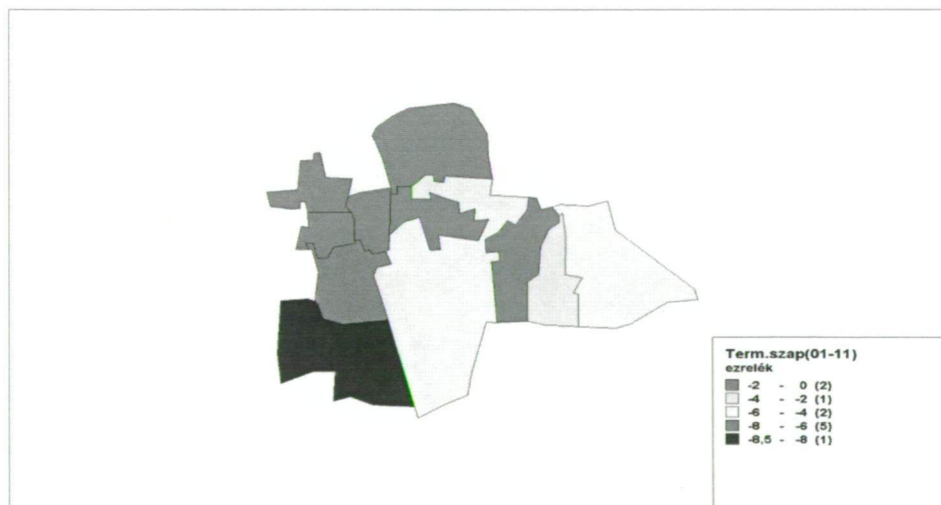
Hévíz és Vonyarcvashegy népességnövekedése is jelentős, több mint 450 fő, még Alsópáhok és Balatongyörök is magáénak tudhat 200–300 fős növekedést, míg Sármellék, Rezi, Felsőpáhok, Nemesbük esetében kismértékű, 100 fő alatti növekedésről beszélünk. A járás Keszthelytől távolabbi településeinek népességszáma ugyanakkor fogyott.

2. ábra: Természetes szaporodás/fogyás a 11 településen 1990–2001 között (ráta)



Forrás: KSH népszámlálás adatai alapján saját számítás és saját szerkesztés

3. ábra: Természetes szaporodás/fogyás a 11 településen 2001–2011 között (ráta)

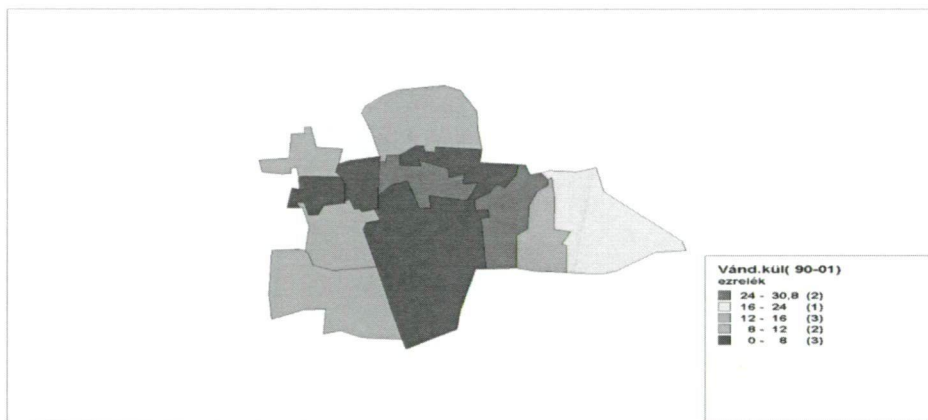


Forrás: KSH népszámlálás adatai alapján saját számítás és saját szerkesztés

A 2. és 3. ábrán közölt információk igen nagy eltéréseket mutatnak a természetes szaporodás/fogyás alakulásában. 1990–2001 között még Nemesbük (-11,5) és Balatongyörök (-9,3) rendelkezett a legnegatívabb értékkel. 2001–2011 között átalakultak a folyamatok, Nemesbük (világosabb kék) és Balatongyörök fogyása mérséklődött, helyükbe Sármellék lépett (-8,3), továbbá még néhány település természetes fogyása is számottevőbbé vált 2001–2011 között. Míg Alsópáhok 1990–2001 között nagyon jó helyen szerepelt (-1,6), 2001–2011 között már -6,2 a fogyás mértéke. Hévíz, Felsőpáhok, Rezi esetében is jelentős fogyás figyelhető meg. Ezeken kívül Keszthelyen is növekszik a fogyás mértéke. A legkedvezőbb képet Cserszegtomaj adatai mutatják, mindkét időszakban a legjobb helyen szerepel, 1990–2001 között -1,0 az érték, 2001–2011 között pedig -0,7.

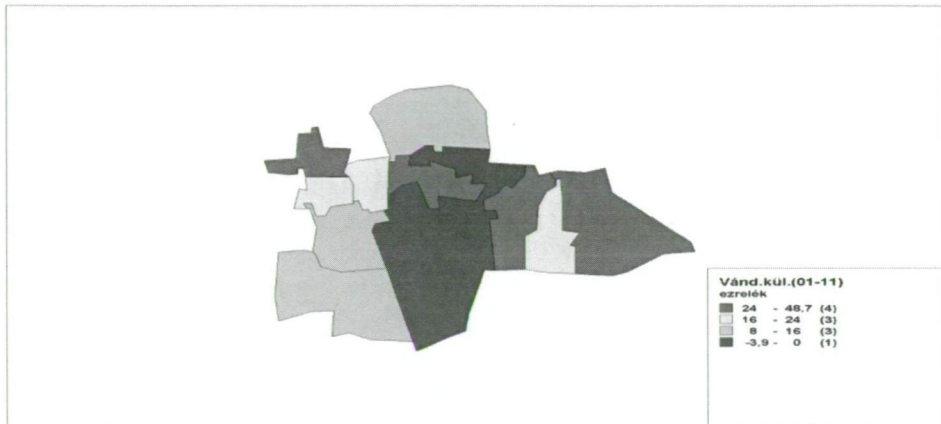
Ezen kívül nagyon jó helyen szerepel még Gyenesdiás is, itt is mérséklődni látszik a fogyás és Vonyarcvashegy is kedvező adatokkal rendelkezik. Ezek az ábrák is mutatják, Cserszegtomaj és Gyenesdiás erősödését, folyamatos fejlődését. Az értékekből következtethetünk arra, hogy az aktív korúak, 30-as korosztály az, akik kiköltözhetnek, ők azok, akik gyermeket vállalnak, és így egyre inkább javulhatnak a természetes szaporodás mutatói.

4. ábra: Vándorlási különbözet a 11 településen 1990–2001 között (ráta)



Forrás: KSH népszámlálási adatai alapján saját számítás és saját szerkesztés

5. ábra: Vándorlási különbözet a 11 településen 2001–2011 között (ráta)



Forrás: KSH népszámlálási adatai alapján saját számítás és saját szerkesztés

A vándorlási különbözet is eltérő képet mutat, bár itt nincsenek akkora eltérések a két időszakban, mint a természetes szaporodás esetében. Egyértelműen látszik mindkét időszak esetén, hogy Keszthely folyamatosan veszít népességéből, ahogy már a 2. táblázat is mutatta. Keszthely vándorlási különbözete negatívvá változott a 2001-ről 2011-re. A települések nagy részének a vándorlási különbözete megnövekedett, különösen azoké, amelyek a turizmus által kedvelt célterületek, és amelyek élhető, jó környezetet és magas szintű szolgáltatásokat tudnak nyújtani.

Míg az 1990–2001-es időszakban csak Cserszegtomajnak és Gyenesdiásnak volt a legkedvezőbb a vándorlási különbözete, addigra 2001–2011-es időszakra ez még kiegészült Hévízzel és Balatonyörökkel.

3. táblázat: Legmeghatározóbb nemzetiségek a vizsgált településeken 2011. évi adatok alapján (fő)

Település	Magyar	Cigány	Horvát	Román	Német	Egyéb	Összesen	Népesség- szám
Hévíz	3 819	4	13	6	201	108	4 151	4 715
Keszthely	17 229	133	38	29	424	264	18 111	20 619
Alsópáhok	1 194	5	-	4	61	17	1 281	1 376
Balatongyörök	763	-	-	-	50	15	828	1 022
Cserszegtomaj	2 285	41	-	6	164	40	2 536	2 824
Felsőpáhok	542	-	-	-	23	6	571	640
Gyenesdiás	2 976	7	3	4	189	76	3 255	3 411
Nemesbük	576	10	-	4	66	9	665	701
Rezi	1 020	30	-	-	36	11	1 097	1 141
Sármellék	1 605	61	-	5	34	11	1 716	1 847
Vonyarcvas- hegy	1 687	4	3	-	129	17	1 840	2 121

Forrás: KSH (2011) alapján saját szerkesztés

A 3. táblázat jól szemlélteti, hogy többségben magyarok élnek ezeken a településeken, de jelentős számban találhatóak más nemzetiségek is. Ahogy korábban is említettem igen sok a külföldi betelepülő Hévíz térségébe. A gyógytó megléte Hévízen, az ehhez kapcsolódó szolgáltatások, sok újépítésű ingatlan, továbbá a különleges természeti környezet, és a Balaton part közelsége, ami meghatározza a környék vonzóképességét. A legmeghatározóbb nemzetiséget a németek alkotják. A már korábban említett különböző jellemzők alapján megfigyelhető volt Keszthely és Hévíz dominanciája, jól mutatja a 6. táblázat, hogy ezeken a településeken élnek legjelentősebb számban más nemzetiségek, kiemelten a németek. Jellemzően, valószínűleg olyan németek települnek be, akik tehetősebbek, többek között jó anyagi körülményekkel rendelkező nyugdíjasok, akiknek minden feltétel adott ahhoz, hogy megvegyenek drágább telkeket, ingatlanokat, a különböző, akár speciálisabb, luxus szolgáltatásokat is könnyedén igénybe tudják venni. Azért válhatott kedvelt lakóhellyé, mert itt minden adott számukra, hogy egy jó élhető környezetben élhessenek, de főként a gyógyvíz és az erre épülő szolgáltatások plusz a Balaton közelsége, a jó kulturális lehetőségek, ezek lehetnek a fő motivációk a költözésnél. Feltételezhető, hogy egy részük már korábban is járt ebben a térségben nyaralni, és megtapasztalták a Hévízi-tó jótékony hatásait. Vonzó lehet számukra a Balaton és az ehhez kötődő rekreációs tevékenységek, és kellemesnek, kedvezőnek találják a térség miliójét.

Cigány lakosság többnyire csak Keszthely területére korlátozódik, többi településen elvétve élnek, Balatongyörök és Felsőpáhok esetében a KSH adatai alapján nem él roma lakosság. Továbbá kisebb számban horvát és román

nemzetiségük és más egyéb nemzetiségek (például szerb, szlovák, orosz, ukrán) élnek a térségben.

4. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása, 2011

Település	Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív		Eltartott		Összesen
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	
Hévíz	2 019	42,8	170	3,6	1 674	35,5	852	18,0	4 715
Keszthely	8 545	41,4	964	4,7	6 277	30,4	4 833	23,4	20 619
Alsópáhok	607	44,1	53	3,9	418	30,4	298	21,7	1 376
Balatongyörök	394	38,6	48	4,7	358	35,0	222	21,7	1 022
Cserszegtomaj	1 171	41,5	135	4,8	775	27,4	743	26,3	2 824
Gyenesdiás	1 474	43,2	160	4,7	913	26,8	864	25,3	3 411
Felsőpáhok	278	43,4	21	3,2	183	28,6	158	24,7	640
Nemesbük	250	35,7	41	5,8	251	35,8	159	22,7	701
Rezi	470	41,2	69	6,0	326	28,6	276	24,2	1 141
Sármellék	778	42,1	105	5,7	568	30,8	396	21,4	1 847
Vonyarcvashegy	933	44,0	81	3,8	657	31,0	450	21,2	2 121

Forrás: KSH (2011) alapján saját szerkesztés

A térség gazdasági aktivitását vizsgálva megállapítható, hogy a munkanélküliség relatíve alacsony, míg magas a foglalkoztatottság (4. táblázat). A foglalkoztatottság jellemzően 40% körül alakul, kiemelten Alsópáhok (44,1%), Vonyarcvashegy (44%), Felsőpáhok (43,4%), Gyenesdiás (43,2%) és Hévíz (42,8%) esetében. Természetesen az adatok tükrözik a térség szolgáltató szektorának szezonálisából származó különbségeket is. Ezt is figyelembe véve kedvezőnek mondhatóak a foglalkoztatottsági adatok. A munkanélküliség átlagosan 3,6%–6,0% között van a vizsgált térségben. A magasabb foglalkoztatottságú településeken alacsonyabb a mutatószám, így például Alsópáhokon 3,9% és Hévízen 3,6%-os a munkanélküliség. Az inaktív keresők aránya átlagosan 27–35% között mozog, míg az eltartottak aránya 18–26% közötti értéket mutat. Mind a foglalkoztatottak, inaktívok, eltartottak száma körülbelül megegyezik az országos átlaggal, egyedül a munkanélküliség mutat kedvezőbb képet (KSH 2011. évi adatok alapján).

5. Összegzés

A demográfiai vizsgálatok alapján egyértelműen kiderül, hogy a központi város, Keszthely népessége folyamatosan csökkent a vizsgált időszakban. Míg a legnagyobb növekedést a közvetlen környezetében elhelyezkedő Gyenesdiás és Cserszegtomaj tudhatja magáénak. Ezekon a településeken szinte megduplázódott a népességszám, ehhez társult a folyamatos fejlődés, mind gazdasági, mind

infrastrukturális vonatkozásban. Szintén számottevően növekedett Hévíz, Vonyarcvashegy népessége. A többi települést kisebb léptékű növekedés jellemezte.

Irodalomjegyzék

- Bagyinszki Z. (2003): *Hévíz - A gyógyfürdők városa*. Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft, Debrecen.
- Bajmócy P. (1999): A szuburbanizáció sajátosságai Pécs környékén. *Földrajzi Értesítő*, 48 (1-2), 127-138.
- Bajmócy P., Györki A. (2012): A szuburbanizáció virágkor és hanyatlása Magyarországon. *Településföldrajzi Tanulmányok*, 2, 1-17.
- Bajmócy P., Hosszú Sz., Dudás R., Balizs D. (2011): A szuburbanizáció és dezurbanizáció motivációi Magyarországon. In: Csapó T., Kocsis Zs. (szerk.): *Az 1971. évi OTK és hatása a hazai településrendszerre (szuburbanizáció, aprófalvak, településszerkezet)*. Szombathely, 181-194.
- Kurucz Gy., Fehér Gy., Zsidi V. (1996): *Georgikon 2000*. Pannon Agrártudományi Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, 29-45.
- Molnár A., Gál L. (szerk.) (2007): *Gyenesdiás Nagyközség Monográfiája*. Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata.
- Tímár J. (1999): Elméleti kérdések a szuburbanizációról. *Földrajzi Értesítő*, 48 (1-2), 7-31.